

عنوان مقاله:

ضوابط مصلحت در فقه شیعه

محل انتشار:

فصلنامه سیاست متعالیه، دوره 1، شماره 1 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

سید سجاد ایزدهی

خلاصه مقاله:

پیشگیری های جامعه موجب شده که عمل به ظاهر برخی از احکام شریعت میسر نباشد، بلکه عمل به ظاهر احکام، کارآیی و کارآمدی فقه در گستره اداره نظام سیاسی را زیر سوال ببرد، از این روی فقیهان در راستای بازخوانی آموزه های شریعت، مولفه مصلحت را مد نظر قرار داده اند؛ اما استفاده از مصلحت در مکاتب مادی در ذیل استفاده ابزاری از این عنصر جای گرفته و استفاده نابجا از آن در فقه برخی نحله ها، به دور شدن از اهداف و غایات دین منجر شده و دین را از محتوای خود تهی کرده است، از این رو تعیین ضوابط و ملاک هایی به جهت استفاده از عنصر مصلحت در فقه شیعه، ضروری می نماید. ضوابطی که می تواند برای استفاده مطلوب از مصلحت در ذیل ملاک های برآمده از آموزه های شریعت، در فقه شیعه مورد استفاده قرار گیرد، قابلیت قرار گرفتن در ذیل سه گونه ضابطه است: از یک سو، ضوابطی در استفاده واژگانی از مصلحت در گستره لغت و اصطلاح مورد عنایت قرار می گیرد که مطابق آن، واژه مصلحت، امری دربردارنده منافع مادی و معنوی پایدار، همراه با عناصری چون سعادت و حکمت و دوراندیشی است. در سوی دیگر، مصلحت دارای معیارهای اساسی در فقه شیعه است که از آن میان می توان به اموری چون عدم مخالفت با شریعت و غایات آن و ترجیح اهم بر مهم به خصوص در عرصه نظام سیاسی اشاره کرد؛ لکن از دیگر سو، چون ضابطه ترجیح اهم بر مهم، ویژگی کلی داشته، لذا باید به ضوابطی جزئی تری اشاره کرد که بتواند در عرصه سیاست و نظام سیاسی مورد استفاده قرار بگیرد؛ ضوابطی مانند زمان شناسی و مکان شناسی دقیق، دوراندیشی و همه جانبه نگری، غایت مداری، تقدیم جامعه بر فرد، خبرویت و مشورت و الزام به مشورت از سوی حاکم در ذیل ضوابط جزئی تر مصلحت که عمده ترین کاربرد آن در عرصه نظام سیاسی است، قابل ارزیابی است.

کلمات کلیدی:

مصلحت، ضابطه، نظام سیاسی، مشورت، زمان شناسی، غایت مداری، اهم و مهم

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/858982>

